

Meliem īsas kājas

Šis ir viens no desmit stāstiem grāmatā “**Nauda un citas Cīruļu ģimenes lietas**”, ko Swedbank savā 200. dzimšanas dienā dāvina ģimenēm visā Latvijā.

Aizraujošie stāsti par bērnu attiecībām ar naudu un tiem pievienotie padomi būs labs palīgs vecākiem un sākumskolas skolotājiem sarunās ar bērniem, lai jau no mazotnes veidotu izpratni par šo būtisko dzīves jomu.

► **Uzzini vairāk <https://blog.swedbank.lv/>**

Teksts: Reinis Jansons, Evija Kropa, Simons Urbons

Ilustrācijas Lina Ribinske

Tulkojums Elīna Jaunalksne, Baltic Media

Cīruļu ģimenē ir viens jautājums, kurā mamma ar tēti nekādi nespēj vienoties. Maija uzskata, ka par bērnistabas kārtošānu maksāt nevajadzētu, bet Kārlim šķiet, ka tas ir lielisks veids, kā bērniem nopelnīt. Būdam mazs, viņš no sava tēta saņēma naudu par ideāli sakārtotu istabu. Kārlim tas ļoti patika, tāpēc tagad katru reizi, kad Kate ar Gustavu sakārto savu istabu, viņš katram iedod divus eiro. Maija to uzskata par bērnu lutināšanu. Viņa nekad nav saņēmusi naudu par tīru un kārtīgu istabu, bet viņas istaba tāpat visu laiku bijusi tīra. Arī tagad Maijai ļoti patīk kārtība, tāpēc viņa bieži jautā Kārlim:

– Mīļais, vai jūti, pēc kā smaržo mājas?

Un Kārlis vienmēr atbild:

– Jā, pēc ideālas tīrības, mīļā.

Lai arī ne Kate ar Gustavu, ne Kārlis nav ļoti kārtīgi, viņi cenšas mājās uzturēt kārtību. Maiju tas ļoti priecē. Vakar tieši bija diena, kad visa ģimene kārtoja māju, bet Gustavs un Kate priecājās par nopelnīto naudu. Lai gan Kate priecājās mazāk – viņai tik un tā pietrūkst tieši četrus eiro līdz summai, par kuru varētu nopirkt lelli Salātlapiņu. Šobrīd tā ir viena no populārākajām rotaļlietām Kates skolā. Svarīgākais, ka draudzenēm ir nevis viena, bet pat vairākas tādas lelles. Piemēram, Kates klasesbiedrenei Annai ir pat piecas dažādas.

– Mammu, lūdzu, nopērc man Salātlapiņu. Lūdzu, lūdzu, lūdzu... – pēc vakariņām dīc Kate.

– Viena tev jau ir, bet, ja tā gribi, varēsi palūgt, lai kāds tev uzdāvina dzimšanas dienā, – kopā ar Gustavu kārtējot galdu, atbild mamma.

– Dzimšanas diena ir pēc mēneša, bet man vajag tagad! – piepaceltā balsī saka meitene.

– Mēs patiešām nepirksim. Iesaku padomāt arī tev – vai tev to tiešām vajag? Drīz parādīsies jaunas rotaļlietas, kuras atkal visi gribēs, – mierīgi atbild mamma.

– Man vajag! Un es pati nopirkšu! – noteiktā balsī paziņo Kate un ieiet istabā, aizverot aiz sevis durvis.

Kate vēlreiz pārbauda visas vietas, kur varētu būt paslēpusi monētas. Reizēm viņai patīk paslēpt eiro, lai aizmirstu, kur to nolikusi, bet atrodot ļoti priecātos. Taču šoreiz nekur neatrod, jo, kā saka tētis, tieši vakar istaba sakārtota ideāli.

Taču, sēžot uz gultas un grabinot sakrāto naudu, Katei rodas ideja. Galvā dzimst plāns, kuram vajadzīga arī brāļa palīdzība. Kate pasauc Gustavu uz istabu, aizver durvis, lai neviens nedzirdētu, un iečukst viņam ausī:

– Vai tu gribētu viegli nopelnīt naudu traktoram?

Tas ir kā atslēgas vārds, kas vienmēr iedarbojas, lūdzot Gustava palīdzību.

– Gribu! Gribu! – iespurdzas viņš, bet Kate mēģina viņu apklusināt, lai tikai neviens neizdzirdētu.

Pēc padsmiņiem minūtēm plāna pirmā daļa jau izpildīta: Kates un Gustava istaba izskatās kā pēc viesuļvētras – visas rotaļlietas un grāmatiņas izmētātas, zeķes pa kaktiem. Šī aina mammai it nemaz nepatīktu, taču plāns paredz pasaukt tēti.

– Tēti, tēti, atnāc uz brītiņu! – brālis un māsa turpina sekot savam plānam.

Ieraugot, kā izskatās istaba, Kārlim pat acis ieplešas, bet Kate viņu ātri nomierina:

– Tēti, mums spēlējoties bija ļoti jautri, un mēs varam visu ideāli sakārtot.

– Tad nu sāciet kārtot, jo tas prasīs laiku, – vēl joprojām pārsteigts par tādu nekārtību, atbild tētis.

– Bet tu neaizmirsīsi mums iedot pa diviem eiro, labi? – pārliecinās plāna izgudrotāja.

– Labi, labi, – aiziedams nomurmina tētis.

Pēc stundas istaba izskatās kā iepriekš, savukārt Katei līdz izsapņotajai lelei pietrūkst vienas kārtošānas reizes. Tā kā plāns izdevies, viņa nolemj

visu atkārtot rīt un katru nākamo dienu, līdz varēs nopirkt ne tikai vienu, bet veselas trīs izsapņotās lelles.

Nākamās dienas vakarā, vecākiem pārnākot no darba, bērniem – no dārziņa un skolas, Kate vēlreiz pasauc Gustavu, lai sāktu rīkoties. Šoreiz istaba tiek savandīta vēl briesmīgāk nekā iepriekšējā dienā – drēbes karājas uz lampām, visas rotaļlietas mētājas bērnu gultās, grāmatplaukts iztukšots, kluči izbārstīti pa visu istabu.

– Tētiņ, atnāc pie mums! – korī pa visu māju sauc Kate un Gustavs.

Taču šoreiz kopā ar tēti atnāk arī mamma. Pēc acīm var redzēt, ka abiem tas nepatīk, bet Kate zina, ko darīt, jo to pašu taču darīja arī vakar.

– Mēs te paspēlējamies, bet tūdaļ ideāli sakārtosim! Tēti, iedosi mums katram divus eiro?

Tētis neko neatbild. Tajā brīdī viņš saprot, cik smagi ir kļūdījies, maksādams bērniem par istabas kārtošānu. Viņam kļūst skumji. Lai arī bērnībā viņam maksāja par istabas kārtošānu, viņš nekad nebija iedomājies tā apmānīt savus vecākus. Ieraudzījusi tēti tik noskumušu un mammu vīlušos, Kate saprot, ka rīkojusies neglīti. Asaras izlaužas kā strūklakas.

Apraudas arī Gustavs, jo jūt, ka māsas plāns nav izdevies.

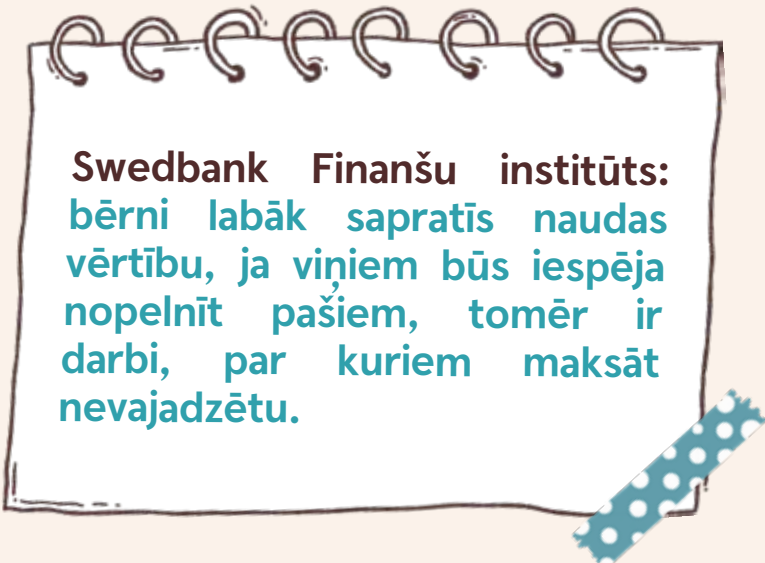
Palikusi istabā, Maija valda dusmas, jo zina, ka tā būs laba mācība visai ģimenei. Viņa palīdz bērniem sakārtot istabu un ierosina pēc tam aiziet parunāties ar tēti.

– Es ļoti atvainojos par savu un brāļa rīcību. Es vienkārši gribēju ātrāk sakrāt lelei, un viņš man palīdzēja... – taisnojas Kate, stāvot iepretim tētim, kurš, mēģinot aizgaiņāt sliktās domas, lasa sava mīļākā dzejnieka dzeju. – Negribam, lai tu dusmotos, negribam, lai tu bēdātos, tāpēc atnesām vakar un aizvakar nopelnīto naudu. Gribam tev to atdot un pateikt, ka ļoti atvainojamies! – turpina meitene.

Tētis nemēdz ilgi dusmoties. Viņš apskauj bērnus, un atlikušo vakaru visa ģimene diskutē par uzticību, meliem, jauniem mājas kārtošānas noteikumiem, iespējam nopelnīt un citām tēmām, kuru netrūkst ģimenē.

Ne Kate, ne Gustavs vairs nekad nav saņēmuši naudu par istabas kārtošānu. Maijai vairs nekad šī jautājuma dēļ nav nācies strīdēties ar vīru. Bet Kate ir sapratusi, par ko runā vectēva mīļākais teiciens „Meliem īsas kājas”.

Swedbank Finanšu institūts:
bērni labāk sapratīs naudas vērtību, ja viņiem būs iespēja nopelnīt pašiem, tomēr ir darbi, par kuriem maksāt nevajadzētu.

Nemaksājiet par ikdienišķajiem mājas uzkopšanas darbiem

Vienojieties ar bērniem, kādi mājas darbi ir viņu pienākums. Ja mamma nesaņem papildu samaksu par vakariņu gatavošanu, tad arī bērnam nebūtu jāsaņem nauda par kārtības uzturēšanu savā istabā. Atbildības izjūta ir ļoti būtiska vēlāk, piemēram, kļūstot par uzņēmuma darbinieku un apzinoties savus pienākumus. Maksāšana par ikdienišķiem darbiem var novest pie tā, ka bērns bez samaksas mājas darbos vairs negrib palīdzēt.

Arī par labām atzīmēm skolā nav jāatalgo

Atalgojums par labām atzīmēm var būt tiešām efektīva, taču vienlaikus arī kļūdaina taktika. Bērnam ir jāsaprot, ka mācās sevis dēļ un ka labas atzīmes ir nepieciešamas pašam, nevis vecākiem. Turklāt, fokusējoties uz ārēju stimulu (naudu), bērni var zaudēt iekšējo motivāciju mācīties un gūt zināšanas.

Paredziet atalgojumu par neikdienišķiem darbiem

Bērniem ir ļoti svarīgi no mazotnes mācīties, ka nauda tiek nopelnīta, nevis brīnumaini uzrodas vecāku naudas makos. Tāpēc ir patiesi vērtīgi radīt iespēju to nopelnīt. Ļaujiet nopelnīt par tādiem darbiem, par ko jums patiešām būtu jāmaksā, – piemēram, automašīnas salona tīrīšanu, pastaigām ar kaimiņu suni vai īpašiem, neikdienišķiem darbiem mājās.

Vienojoties ar bērnu par atalgojumu, ir svarīgi uzsvērt, ka maksāsiet par kvalitatīvi padarītu darbu un nemaksāsiet, ja darbs būs paveikts pa roku galam.

Stāsta un grāmatas autori

Simons Urbons

Iepazīstieties ar Simonu. Viņš ir komunikācijas speciālists, dzejnieks un „Swedbank” Finanšu laboratorijas izglītības partneris Lietuvā. Kopā ar Cīruļiem viņš izdzīvoja visus viņu ģimenes stāstus. Rakstīdams rotaļīgus un pamācošus stāstus, talkā viņš ņēma ne tikai savu fantāziju, bet arī pieredzi, kas gūta, apmācot bērnus finanšu jautājumos. Simons ir

briņišķīgs trīs bērnu tētis, kurš mājās var smelties visradošākos finanšu jautājumus un ieskatus. Tā nu viņš kopā ar atvasēm meklē atbildes un vēlas palīdzēt tās atrast arī citiem vecākiem.

Swedbank Finanšu institūts – Reinis Jansons un Evija Kropa

Nauda ir svarīga ikvienam cilvēkam, ar to jārikojas katru dienu, tāpēc ir svarīgi prast ar to apieties gudri un pārdomāti. Daudzi domā, ka naudu tērēt ir viegli, pelnīt – grūti, bet plānot – sarežģīti. Swedbank Finanšu institūts zina, kā naudu plānot aizraujoši, un piedāvā apmeklēt Swedbank Finanšu laboratoriju, izspēlējot Mazā Finansista spēli vai noskatoties TV šovu „Naudas pavēlnieks”. Tas ir tikai neliels ieskats Swedbank Finanšu institūta darba ikdienā, bet ļoti laba iespēja uz naudas lietām paraudzīties no cita skatpunkta.

Iespējas, kur vēl varat smelties ieteikumus un zināšanas par ģimenes naudas lietām

Spēle „Mazais finansists”

„Mazais Finansists” ir izglītojoša Swedbank finanšu pratības spēle 1.–3. klašu skolēniem. Tās gaitā skolēni iejūtas pieaugušo lomā un pieņem lēmumus, kas saistīti ar ģimenes budžeta plānošanu un vajadzību apmierināšanu. Tiek izspēlēts trīs mēnešu cikls, kura laikā jāiegādājas pārtikas preces, jāmaksā par mājokli, kā arī jāsaskaras ar dažādiem neparedzētiem izdevumiem, mudinot skolēnus domāt par to, kā veidojas ģimenes budžets un cik liela nozīme ir tā plānošanai.

www.dziveigatavs.lv

„Swedbank” Finanšu laboratorija

Laboratorijas apmeklējums ir interaktīva ārpusskolas finanšu izglītības aktivitāte, kas papildina mācību procesu un sniedz iespēju gan iegūt jaunas zināšanas, gan praktiski nostiprināt jau esošās. Finanšu laboratorijas pamatā ir spēle ar izlaušanās istabas (escape room) elementiem, kurā skolēniem jāatbild uz dažādiem ar finanšu pratību saistītiem jautājumiem, lai atklātu kodu, kas atslēdz seifu. Atminamā koda daļas apslēptas piecās tematiskās bāzes stacijās.

www.dziveigatavs.lv

Facebook grupa „Tērējam gudri”

Tā ir draudzīga un sabiedrībai atvērta grupa, kas apvieno cilvēku kopienu, kurai rūp finanšu pārvaldības tēma un kura tiecas uz stabilu personīgo finansiālo labklājību. Šeit varat uzdot visus interesējošos jautājumus, dalīties padomos un aktīvi diskutēt.

<https://www.facebook.com/groups/terejamgudri/>